
PRIKAZ

**PETI ZNANSTVENI SKUP S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM
ISTRAŽIVANJA GOVORA****Zagreb, od 9. do 11. prosinca 2004. godine****Damir Horga**

Filozofski fakultet, Zagreb

Hrvatska

U organizaciji Odsjeka za fonetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Odjela za fonetiku Hrvatskoga filološkog društva u Zagrebu je od 9. do 11. prosinca 2004. godine održan *Peti znanstveni skup Istraživanja govora. Istraživanja govora* čvrsto su zauzela tematsko, vremensko i prostorno mjesto u nizu različitih skupova koji su održavaju u Hrvatskoj, a bave se govorom i jezikom. Tematski, što mu ime kaže, skup se bavi govorom pa se na njemu okupljaju stručnjaci koji svaki sa svog aspekta promatra govor: fonetičari, logopedi, medicinari, lingvisti, retoričari, surdopedagozi, učitelji stranih jezika. Vremenski: skup je ustalio trogodišnji ritam održavanja. Prostorno: Zagreb, Filozofski fakultet. Unutar opće fonetske teme svaki skup ima posebnu, užu temu. Tako su na ranijim skupovima teme bile: govor elektroničkih medija, neuroznanost i govor, govorništvo, a na ovom percepcija govora.

Na skupu su održana tri plenarna predavanja, 55 izlaganja, a prezentirano je 13 postera. Sudionika je bilo gotovo dvjesto. Od stranih sudionika, osim pozvanih predavača (Mađarska i SAD), bilo je sudionika iz Bosne i Hercegovine, Njemačke i Slovenije.

Pozvani predavači su svjetski istaknuti znanstvenici u svojim područjima pa su njihova izlaganja nesumnjivo pridonijela visokoj znanstvenoj razini skupa. Leigh Lisker, professor emeritus s Pennsylvanijskog sveučilišta u Philadelphiji, u svojim poznim osamdesetima još uvijek je znanstveno aktivan u poznatom Laboratoriju Haskins, New Haven, CT. On je u fonetskoj znanosti poznat kao istraživač koji je zajedno s A. Abramsonom 1964. u fonetiku uveo pojam VOT-a (voice onset time ili hrvatski VUG – vrijeme uključivanja glasa). Taj je pojam istraživački bio toliko produktivan da je prošle godine u povodu četrdesete obljetnice objavljivanja rada u kojem je uveden koncept VOT-a održano nekoliko simpozija posvećenih tom pionirskom radu Abramsona i Liskera. I na ovom skupu Lisker je govorio o utjecaju ozvučene ili nazalne okluzije u razlikovanju zvučnih okluziva i nazala u engleskom i zaključio da će početni okluziv biti pouzdano zvučan ako je nazaliziran jer je nazalna okluzija uvijek zvučna. Profesorica Mária Gósy pročelnica je Odjela za fonetiku Sveučilišta Eötvös

Loránd i predstojnica fonetskog laboratorija Instituta za lingvistiku Mađarske akademije znanosti u Budimpešti. Istražuje u području eksperimentalne i primijenjene fonetike i psiholingvistike i govorne patologije. U svojem preglednom izlaganju ona je govorila o teorijama i modelima koji objašnjavaju kako slušatelji kontinuirani akustički govorni signal pretvaraju u zasebne jezične jedinice te kako slušatelji savladavaju ne fluentnosti i pogreške u govoru koji slušaju. Također je razmatrala pitanja mentalne reprezentacije govornih i jezičnih jedinica. Treće pozvano izlaganje održala je Dana Boatman, izvanredna profesorica na Odjelu za neurologiju i otolaringologiju Medicinskog fakulteta Johns Hopkins u Baltimoreu, MD. Iako je njezino temeljno obrazovanje humanističko (francuski, filozofija, lingvistika, fonetika i primijenjena lingvistika), sada je područje njezinog zanimanja neurobiologija jezika. U svojem je izlaganju govorila o neurološkoj osnovi normalnog i oštećenog slušanja prikazujući rezultate istraživanja provedena na pacijentima s epilepsijom. Na tim su primjerima prikazane najsuvremenije metode mozgovnog oslikavanja i rezultati koji omogućuju lokalizaciju pojedinih govornih funkcija u pojedinim dijelovima mozga.

Ako bi plenarna predavanja bila mjerilo stanja u našoj fonetskoj znanosti, moguće je ocijeniti da se možemo nositi s takvim usporedbama.

Rad skupa održavao se u deset sesija, koje su predstavljale tematski povezane cjeline. Ne ulazeći u detaljni prikaz pojedinih izlaganja, iznijet ćemo glavne karakteristike tih cjelina. U prvoj se sesiji govorilo o nekim sociofonetskim pitanjima prestižnosti pojedinih izgovornih varijanata, utjecaju društvenih promjena na jezične promjene, nekim pitanjima odnosa jezičnih i nejezičnih govornih elemenata u formiranju pojedinih semantema kao i o pitanjima govorne stilistike. Druga je sesija bila posvećena nekim pitanjima odnosa fonološke reprezentacije izričaja i njegove realizacije u govoru na segmentalnoj i prozodijskoj razini kao i o odnosu te reprezentacije i njezine realizacije u tiskanom pismu. Treća je sesija bila posvećena užoj temi skupa: govornoj percepciji. Tu je pokazano da u percepciji nema sinonimičnosti te da različite govorno-jezične razine različito djeluju na određenje stupnja sinonimičnosti. Nadalje, razmatrana su pitanja prepoznavanja govornika u forenzičkoj fonetici te percepcija tonskih naglasaka u slovenskom kao i interferencijski odnosi u percepciji prozodema stranih jezika. U četvrtoj su se sesiji obrađivale teme koje su istraživale više kognitivne funkcije i povezale neuroznanost i kognitivne govorne funkcije mjerenjem evociranih potencijala ili EGG komponenata ili se odgovor tražio primjenom bihevioralnih pokusa u oblikovanju semantičkih kategorija mentalnog leksikona ili odnosa verbalnog i prostornog procesiranja obavijesti. I peta se sesija bavila funkcioniranjem središnjeg živčanog sustava u slučaju rehabilitacije po verbotonalnoj metodi ili u osoba s Parkinsonovom bolesti ili cerebralnom infantilnom paralizom. Dva su se izlaganja bavila pitanjima mucanja. Šesta je sesija bila posvećena pitanjima osobina glasa kod vokalnih terapeuta, osoba s polipom glasiljki, mentalno retardiranih osoba ili pitanjima nazalnosti u osoba s oštećenjem sluha. Sedma se

sesija bavila uglavnom pitanjima učenja stranog jezika i interferencije među jezicima. U sklopu te teme posebno se razmatralo pitanje statusa hrvatskog kao stranog jezika. Posljednje dvije sesije bile su posvećene retoričkim temama koje su obrazovno važne, kao što je pitanje govornikova pogleda i straha od govora i govornog nastupa te impostacije govornog glasa, a također pitanjima odnosa sadržaja govora i etičnosti govornika te pitanjima govornog bontona, retorike reklame, funkcije geste i impresivne funkcije govora.

U desetoj sesiji, sesiji postera, gotovo da su bile obuhvaćene teme koje su obrađivale i oralne sesije, iako se može reći da je težište bilo na govornoj i slušnoj patologiji i nekim pitanjima neurofonetike.

Ocjenjujući cjelokupno savjetovanje, može se reći da je ono bilo odlično organizirano, da je razina izlaganja i tematski i metodološki bila veoma visoka, da su rasprave nakon izlaganja bile plodne, iako često u «vremenskom tjesnacu», da su neformalni i kolegijalni razgovori sudionika pridonijeli radnoj, ali i ugodnoj atmosferi cijeloga skupa. Stoga pohvale svima koji su sudjelovali u organizacijskom i programskom osmišljavanju skupa. Ipak, najveće priznanje predsjednici Organizacijskog odbora profesorici Vesni Mildner i predsjedniku Programskog odbora profesoru Branku Vuletiću.
